

بررسی تأثیر بادگیرها بر هویت مندی سیمای شهر یزد

مهدی زندیه*، نوید عسگری نژاد**، رحیم رحیمی***

چکیده

بادگیرها از شاهکارهای معماری ایران و یکی از عناصر معماری بناهای بومی ایران در اقلیم گرم و خشک و گرم و مرطوب است. بادگیرها به عنوان عنصر معماری و یا به تنهایی به عنوان اثر معماری با، نیاز انسان، اقلیم، بافت و زمینه، مصالح و فناوری بومی، فرم و عملکرد انطباق دارد که از مهم ترین اصول سازنده هویت در آثار و عناصر معماری است. بادگیرهای شهر یزد به جهت ویژگی های خاص خود در تعاملات انسانی، حافظه تاریخی، هنر و زیباشناسی در شهر نیز که عوامل تشکیل دهنده هویت سیمای شهر می باشد نقش بسزایی دارد.

در این تحقیق از روش توصیفی-تحلیلی و تطبیقی استفاده شده و بادگیرها از لحاظ اعتبار بیرونی و کالبدی خود مورد تجزیه و تحلیل قرار می گیرند، این تحقیق به دنبال آن است که چگونه از طریق ویژگی های ظاهری بادگیرها می توان به هویت مندی سیمای شهر یزد رسید، با بررسی نوع حضور بادگیرها در سیما و منظر شهر، از طریق ارتباط بصری و ویژگی های ظاهری، فرم و نحوه جانمایی بادگیرها در پلان خانه ها و انواع ساختمان های بادگیردار و تجزیه و تحلیل موارد فوق این نتیجه حاصل می شود، که بادگیرهای یزد به جهت شاخصه ارتفاعی نسبت به بافت اطراف خود در بعد معنایی و به جهت حضور جدی در عرصه های مختلف منظر شهری و خط آسمان شهر یزد دارای بار بصری بالایی است و منحصر بفرد بودن شهر یزد نسبت به سایر شهرهای کویری ایران، نه به جهت وجود بادگیر بلکه به جهت تعداد و تنوع بادگیرهاست و این تعدد و تنوع بادگیرها و نوع حضورشان در عرصه سیمای شهر یزد بر هویت مندی آن تأثیر بسزایی دارد.

کلمات کلیدی: بادگیر، هویت مندی، یزد، سیمای شهر

مقدمه

اهمیت باد به ویژه در شهرهای کویری گرم و خشک در طراحی و ساخت بناهای مسکونی از دیر باز مورد توجه بوده است، ارسطو چهار قرن قبل از میلاد و ویتروویوس معمار نیز یک قرن قبل از میلاد روش استفاده باد در معماری و شهرسازی را مطرح می کنند، (رازجویان، محمود، ۱۳۸۶:۴).

* دکتری معماری منظر، دانشیار دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه بین المللی امام خمینی(ره) قزوین.

** دانشجوی دکتری تخصصی معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج.

*** دانشجوی دکتری تخصصی معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج، نویسنده مسئول، R.Rahimi258@gmail.com